

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Strasbourg, den 1.4.2025
COM(2025) 163 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG
RÅDET**

**En moderniseret samhørighedspolitik:
Midtvejsgennemgangen**

En moderniseret samhørighedspolitik: Midtvejs gennemgangen

I henhold til EU's traktater¹ er fremme af solidaritet og samhørighed og navnlig formindskelse af forskellene mellem regionernes udviklingsniveauer et centralt mål for Unionen. Samhørighedspolitikken politiske og økonomiske relevans er kun blevet større med tiden i takt med fremskridtene i den europæiske integration, navnlig oprettelsen af det indre marked. I rapporten fra 2010 om det indre marked blev det fastslået, at markedsintegration kun kan være en win-win-proces, hvis den suppleres af en indsats på EU-plan for at korrigere strukturelle ubalancer på subnationalt plan. På trods af en stærk og vedvarende indsats gennem flere årtier er der i dag store udfordringer med målene om samhørighed og mindske af de regionale forskelle i Europa. I Letta-rapporten blev den spirende opfattelse af negative fordelingsmæssige virkninger af det indre marked fremhævet, og det blev slået fast, at hvis der ikke gøres noget ved denne opfattelse, kan den undergrave den offentlige og politiske støtte, der er afgørende for det indre markeds fortsatte succes.

Da et radikalt ændret globalt miljø medfører asymmetriske virkninger for mennesker og territorier, kan tilpasningsomkostningerne ramme visse EU-regioner og økonomiske sektorer uforholdsmæssigt hårdt og dermed potentielt øge de territoriale, sociale og økonomiske forskelle.

De politiske retningslinjer for 2024-2029, som kommissionsformand von der Leyen har fastlagt, og som bygger på høringer med Europa-Parlamentet og Det Europæiske Råds dagsorden for 2024-2029, fastlægger de centrale nye politiske prioriteter for Unionen med henblik på at tackle disse udfordringer, herunder:

- En ny plan for europæisk bæredygtig velstand og konkurrenceevne, herunder en aftale om ren industri
- En ny tid for europæisk forsvar og sikkerhed
- Støtte til mennesker ved at styrke vores samfund og vores sociale model
- Opretholdelse af vores livskvalitet: Fødevarerikkerhed, vand og natur
- Styrkelse af EU's beredskab og parathed til fremtidige kriser.

Takket være samhørighedspolitikken iboende fleksibilitet kan den bidrage væsentligt til ovennævnte nye og vigtige prioriteter, samtidig med at den opfylder det centrale mål om at mindske forskellene, som er centralt for det europæiske projekt.

Kommissionen foreslår i partnerskab med nationale, regionale og lokale myndigheder at anvende midtvejs gennemgangen af samhørighedspolitikken til at maksimere dens bidrag til Unionens nuværende og kommende politiske prioriteter og øge dens indvirkning på den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed.

For at lette processen foreslår Kommissionen målrettede ændringer af de lovgivningsmæssige rammer for fondene under samhørighedspolitikken² for i) **at tilpasse investeringsprioriteterne** i forhold til udviklingen i den økonomiske, samfundsmæssige og geopolitiske kontekst samt vores klima- og miljømål og ii) **at indføre større fleksibilitet og**

¹ Artikel 3 i TEU og artikel 174 i TEUF.

² Forordning (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1058 og, vedtaget særskilt, (EU) 2021/1057.

incitamenter til at fremme en hurtig anvendelse af ressourcer og fremskynde gennemførelsen af programmerne.

1. Samhørighedspolitikken 2021-2027: Status

Selv om forhandlingerne om programmeringsperioden 2021-2027 blev indledt i begyndelsen af 2019, og medlemsstaterne havde ambitioner om at have programmer klar til vedtagelse inden udgangen af 2020, **startede gennemførelsen reelt først i 2023, mere end et år senere end forventet.**

Dette skyldtes en kombination af faktorer, navnlig den sene vedtagelse af forordningerne om politikken og behovet for at håndtere flere på hinanden følgende kriser, herunder covid-19-pandemien, krigen mod Ukraine og den deraf følgende energikrise, og den prioritet, der blev givet til gennemførelsen af instrumenterne i Next Generation EU, navnlig genopretnings- og resiliensfaciliteten (RRF), som havde kortere frister. Desuden belastede disse faktorer medlemsstaternes myndigheders kapacitet til at udforme og hurtigt levere investeringer.

Betalingsniveauet i programmeringsperioden 2021-2027 svarer til niveauet på det tilsvarende stadium efter vedtagelsen af lovgivningsrammen for programmeringsperioden 2014-2020³, men der er mindre tid tilbage til fuldt ud at absorbere ressourcerne i den nuværende cyklus⁴.

Samhørighedspolitikken har vist, at den kan mobilisere betydelige midler på regionalt og lokalt plan, og den var et vigtigt redskab i forbindelse med EU's reaktion på covid-19-pandemien⁵. Senere blev der igen anvendt budgetmidler til at reagere på konsekvenserne af Ruslands angrebskrig mod Ukraine (med samhørighedsaktionen for flygtninge i Europa – CARE⁶ og FAST-CARE⁷ samt SAFE⁸ for at støtte SMV'er og sårbare husholdninger, der står over for høje energiomkostninger). Da oversvømmelserne fejede hen over Europa og steg i intensitet og størrelse, blev samhørighedspolitikken iværksat med forslaget om RESTORE⁹.

³ I december 2024 svarede den mellemliggende nettobetalingssats til 4,2 % af den samlede finansieringsramme for 2021-2027, hvilket er lidt højere end betalingssatsen i juni 2017 (3,6 %), hvor der var gået lige så lang tid efter vedtagelsen af forordningerne om samhørighedspolitikken.

⁴ I FFR-cyklussen for 2014-2020 havde forvaltningsmyndighederne op til tre år efter afslutningen af cyklussen (dvs. 2023) til at indgive anmodninger, mens de i 2021-2027-cyklussen har op til to år efter afslutningen af cyklussen (dvs. 2029).

⁵ Gennem investeringsinitiativet som reaktion på coronavirusset og investeringsinitiativet som reaktion på coronavirusset plus samt REACT-EU.

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/562 af 6. april 2022 om ændring af forordning (EU) nr. 1303/2013 og (EU) nr. 223/2014 for så vidt angår samhørighedsaktionen for flygtninge i Europa (CARE) (EUT L 109 af 8.4.2022, s. 1).

⁷ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2039 af 19. oktober 2022 om ændring af forordning (EU) nr. 1303/2013 og (EU) 2021/1060 for så vidt angår yderligere fleksibilitet til håndtering af konsekvenserne af Den Russiske Føderations militære aggression FAST (fleksibel bistand til områder) – CARE (EUT L 275 af 25.10.2022, s. 23).

⁸ Foranstaltninger til støtte for energi til overkommelige priser under samhørighedspolitikken som led i REPowerEU. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/435 af 27. februar 2023 om ændring af forordning (EU) 2021/241 for så vidt angår kapitler om REPowerEU i genopretnings- og resiliensplaner og om ændring af forordning (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 og (EU) 2021/1755 og direktiv 2003/87/EF (EUT L 63 af 28.2.2023, s. 1).

⁹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/3236 af 19. december 2024 om ændring af forordning (EU) 2021/1057 og (EU) 2021/1058 for så vidt angår regional nødhjælp til genopbygning (RESTORE).

Samtidig er der endnu ikke indgået kontrakter for en betydelig del af budgettet for samhørighedspolitikken, hvilket **giver mulighed for at udnytte samhørighedspolitikens fleksibilitet og bredde til at omlægge programmerne til de presserende nye udfordringer**, som Den Europæiske Union står over for som følge af udviklingen i det globale miljø. Desuden giver det mulighed for **målrettede ændringer af reglerne for samhørighedspolitikken** for at gøre det muligt for medlemsstaternes myndigheder at reagere hurtigere på presserende investeringsbehov.

Det er derfor nødvendigt at undersøge alle muligheder for både at tilpasse fokus og forbedre effektiviteten af foranstaltningerne, samtidig med at gennemførelsen af programmerne fremskyndes.

2. Anvendelse af midtvejsgennemgangen til at tackle nye udfordringer

I de seneste år har den geopolitiske dynamik været præget af dyb usikkerhed, hvilket har gjort det nødvendigt at foretage en grundlæggende revurdering af EU's strategiske autonomi, modstandsdygtighed og beredskab. Disse forandringer udfolder sig sideløbende med de grønne, sociale og teknologiske omstillinger, som hurtigt forvandler verden omkring os. Udfordringerne i forbindelse med disse samtidige omstillinger blev grundigt analyseret i Draghi-rapporten om fremtiden for den europæiske konkurrenceevne, der blev offentliggjort i september 2024. I rapporten understreges det presserende behov for at lukke innovationskløften, styrke den økonomiske konkurrenceevne med dekarbonisering som vækstmulighed og mindske den eksterne afhængighed ved at diversificere forsyningskæderne og investere i modstandsdygtighed over for klimaændringer, indenlandsk produceret grøn energi og kritiske sektorer.

Som reaktion herpå er der allerede iværksat flere større initiativer for at styrke EU's økonomiske modstandsdygtighed og strategiske autonomi. Disse omfatter REPowerEU, som var Kommissionens reaktion på de socioøkonomiske vanskeligheder og forstyrrelserne på det globale energimarked som følge af Ruslands angrebskrig mod Ukraine, og platformen for strategiske teknologier for Europa (STEP), som har til formål at styrke Europas teknologiske førerposition. Disse supplerer de interventioner, der allerede er i gang via samhørighedspolitikens programmer og genopretnings- og resiliensfaciliteten, for at støtte strukturelle ændringer i medlemsstaterne og regionerne og øge deres modstandsdygtighed. Medlemsstaterne kan få adgang til yderligere ressourcer til at indføre REPowerEU-kapitler i deres genopretnings- og resiliensplaner med henblik på at fremme reformer og investeringer, der diversificerer EU's energiforsyninger, fremskynder den grønne omstilling og støtter sårbare husholdninger. Strategien for en beredskabsunion, der blev vedtaget den 26. marts 2025, vil bidrage yderligere til at styrke EU's modstandsdygtighed.

Som EU's vigtigste investeringsinstrument inden for den flerårige finansielle ramme (FFR) spiller samhørighedspolitikken en afgørende rolle med hensyn til at støtte disse prioriteter. Den fremmer målrettede investeringer, der bidrager til økonomisk, social og territorial samhørighed, samtidig med at den tackler nye udfordringer.

Den lovgivningsmæssige ramme for fondene under samhørighedspolitikken for 2021-2027 blev imidlertid udarbejdet, forhandlet og vedtaget i 2019-2021, og programmerne blev vedtaget før de større geopolitiske og økonomiske begivenheder, der har ændret nogle af EU's strategiske politiske prioriteter.

Samtidig blev partnerskabsaftalerne og de nationale og regionale samhørighedspolitiske programmer udviklet og godkendt inden for samme tidsramme og afspejlede dermed de prioriteter, der var fastsat på daværende tidspunkt, ligesom de var **baseret på grundlæggende økonomiske forhold, der har ændret sig betydeligt** på grund af uventede udefra kommende chok som f.eks. energikrisen og udviklingen i det globale handels- og sikkerhedsmiljø.

På denne baggrund og på grundlag af de politiske retningslinjer 2024-2029 har Kommissionen **siden december 2024 foretaget en omfattende høring af medlemsstaterne, regionerne og de lokale myndigheder** med henblik på at få deres input til de politiske prioriteter, og hvordan samhørighedspolitikken kan tilpasses for bedre at kunne reagere på dem. Der blev afholdt drøftelser både i medlemsstaterne og i Bruxelles med repræsentanter for nationale regeringer, regioner, herunder regioner i den yderste periferi, byer og ikkebymæssige områder såsom øer. Desuden samarbejdede Kommissionen med Europa-Parlamentet og Det Europæiske Regionsudvalg¹⁰.

Der var enighed ved disse høringer om, at midtvejs gennemgangen kan anvendes til i) allerede at realisere EU's nye prioriteter inden for rammerne af samhørighedsprogrammerne for 2021-2027 og ii) fremskynde investeringer gennem forenkling.

For at opnå disse dobbelte mål **er der behov for målrettede ændringer** til de forordninger, der regulerer fondene under samhørighedspolitikken, som er indeholdt i det lovgivningsforslag, der ledsager denne meddelelse. Disse ændringer og de nye muligheder, de giver aktørerne i samhørighedspolitikken for at tilpasse deres programmer til de nye prioriteter, er beskrevet i de følgende afsnit i denne meddelelse. **Fokus for disse ændringsforslag vedrører politikområder, som flere interessenter pegede på som de mest presserende** i ovennævnte høringer.

Ud over at beskrive de foreslåede lovgivningsmæssige ændringer fremhæver nedenstående afsnit andre måder, hvorpå medlemsstaterne kan maksimere virkningen af deres investeringer i samhørighedspolitikken med hensyn til at opfylde vores fælles prioriteter.

Lukning af innovationskløften, styrkelse af konkurrenceevnen og dekarbonisering

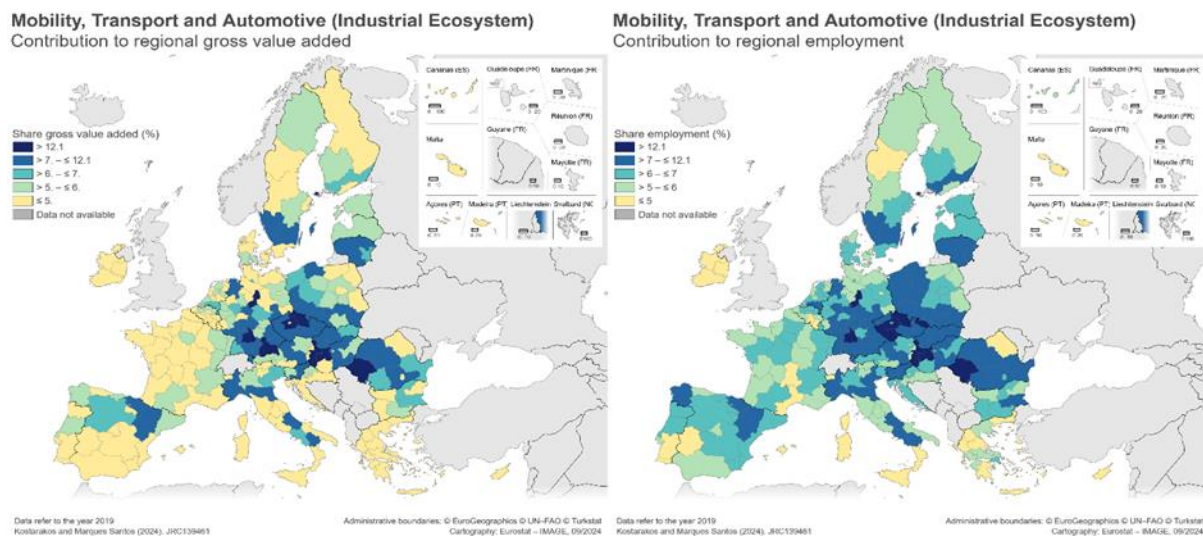
Konkurrenceevnekompasset, som Kommissionen for nylig vedtog, udstikker kursen for de næste fem år for at puste nyt liv i den økonomiske dynamik i Europa. Kompasset bør derfor danne grundlag for drøftelserne om midtvejsrevisionen af samhørighedspolitikken ved at skifte fokus for de programmer, der blev vedtaget i 2022, og som er baseret på de reguleringsmæssige prioriteter, der blev forhandlet og aftalt mellem 2019 og 2021, i forhold til de aktuelle presserende udfordringer, nemlig at lukke innovationskløften, dekarbonisere økonomien for at øge konkurrenceevnen og mindske afhængigheden samt investere i nye vækstsektorer under hensyntagen til regionernes økonomiske struktur.

¹⁰ Det drejer sig navnlig om, at ledende næstformand Raffaele Fitto afholdt en udveksling af synspunkter med Europa-Parlamentets Regionaludviklingsudvalg (REGI) om samhørighedspolitikens fremtid den 27. januar 2025 og deltog i Regionsudvalgets plenarforsamling den 20. februar 2025.

Det er derfor på tide, at medlemsstaterne og regionerne undersøger, hvad der mere kan gøres for at lukke innovationskløften og fremskynde den teknologiske parathed, positionen på de internationale markeder og SMV'ernes konkurrencemæssige stilling.

Den globale dynamik og den industrielle omstilling rammer nogle regioner hårdere end andre. Regioner, der er alt for afhængige af én industri, muligvis en energiintensiv industri, hvis innovationsøkosystem er skræddersyet og fastlåst, har mange forskellige udfordringer at kæmpe med i forbindelse med omstillingen til vækst og velstand.

For eksempel er bil-, bygge- og fremstillingsindustrien i mange regioner nødt til at omstille sig, bruge lavemissionsteknologier og mere cirkulære processer samt digitalisere deres processer for at forblive konkurrencedygtige.

I perioden 2021-2027 bidrager næsten 34 mia. EUR fra samhørighedsfonden til at udvikle og styrke forsknings- og innovationskapaciteten, udbredelsen af avancerede teknologier og specialiserede færdigheder.

Ligeledes er digitaliseringen af offentlige tjenester og integrationen af kunstig intelligens (AI) løftestænger for den offentlige og private sektors konkurrenceevne. Samhørighedspolitikken yder allerede betydelig støtte til den digitale omstilling med projekter til en værdi af 31 mia. EUR såsom tingenes internet, edgecomputing, kunstig intelligens, robotteknologi og augmented reality eller e-forvaltning og e-sundhed.

Endelig er adgang til sikre og bæredygtige kilder til kritiske råstoffer og nettonulteknologier afgørende for konkurrenceevnen for alle downstreamindustrier. Den 25. marts 2025 udvalgte Kommissionen den første liste over strategiske projekter i henhold til forordningen om kritiske råstoffer. Sådanne projekter bliver støtteberettigede under STEP.

I betragtning af at udfordringerne for konkurrenceevnen påvirker alle regioner i EU, **foreslår Kommissionen, at støtte fra EFRU/samhørighedsfonden til projekter inden for rammerne af STEP gøres mulig i alle regioner**, herunder i de mere udviklede regioner i medlemsstater i Unionen med et BNP pr. indbygger, der ligger over EU27-gennemsnittet. Desuden foreslår Kommissionen, at loftet på 20 % af EFRU-tildelingen til omprogrammering til STEP fjernes. Fristen for indgivelse af STEP-ændringer forlænges med op til to måneder

efter ikrafttrædelsen af de lovgivningsmæssige ændringer, der foreslås sammen med denne meddelelse.

Det er vigtigt at anerkende og styrke **store virksomheders rolle** inden for regional udvikling, da de styrer forskning, innovation, viden og teknologioverførsel i retning af andre virksomheder i deres værdikæde. Gennem samhørighedspolitikken tildeles der allerede 9 mia. EUR til store virksomheder, og der er tydelige fremskridt, idet mere end en fjerdedel af de planlagte ressourcer er afsat til individuelle FoU-projekter i store virksomheder. Ti vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse (IPCEI) er indtil videre blevet finansieret i hele Europa. Dette omfatter f.eks. brintprojekter i Estland, Nederlandene og Polen og mikroelektronikprojekter i Grækenland, Polen og Italien. Kommissionen støtter medlemsstaterne i at finde støtte til fremtidige potentielle projekter af fælleseuropæisk interesse.

Med henblik på at maksimere virkningen af EU's støtte til fremme af vækst og konkurrenceevne, og for så vidt Unionens statsstøtteregler som fastsat i artikel 107 og 108 i TEUF og i gældende retningslinjer er overholdt, **foreslår Kommissionen at udvide anvendelsesområdet for støtte til produktive investeringer i andre virksomheder end SMV'er under EFRU** i tilfælde, hvor de finansielle midler anvendes til 1) at støtte investeringer, der bidrager til målene for **STEP**, 2) at styrke den industrielle kapacitet til at fremme **forsvarskapacitet**, 3) at bidrage til et **europæisk forsvarsprojekt af fælles interesse** eller 4) at fremme industriel **dekarbonisering**, f.eks. til energiintensive industrier eller i bilindustrien. Investeringer i projekter, der deltager direkte i et vigtigt projekt af fælleseuropæisk interesse, som godkendt af Kommissionen i henhold til artikel 107, stk. 3, litra b), i TEUF, i overensstemmelse med meddelelse C(2021) 8481, i andre virksomheder end SMV'er kan også støttes. Støtte til andre virksomheder end SMV'er fremmes også under Fonden for Retfærdig Omstilling ved ikke at kræve en mangelanalyse.

Europas konkurrencemæssige styrke ligger i befolkningen. Vores menneskelige kapital er afgørende for EU's velstand og økonomiske modstandsdygtighed samt for at øge produktivitetsvæksten og fremme samhørigheden. **Færdighedsunionen**¹¹ har som et af sine mål at tilvejebringe opkvalificerings- og omskolingsmuligheder, bl.a. gennem etablering og udrulning af **individuelle læringskonti**. Kommissionen vil udvikle et pilotprojekt for en **færdighedsgaranti**. Denne ordning vil give arbejdstagere, der er involveret i omstruktureringsprocesser eller er i fare for at blive arbejdsløse, mulighed for at videreudvikle deres karriere i en anden virksomhed eller i en anden sektor. I denne forbindelse og for at lette den industrielle tilpasning i forbindelse med dekarboniseringen af produktionsprocesser og produkter **ændres Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+)**, i forlængelse af de allerede eksisterende støttemuligheder, **ved et særskilt lovgivningsforslag** for at lette kvalificering, jobbevarelse og jobskabelse i hele denne proces ved at skabe fleksibilitet i gennemførelsen.

For yderligere at øge gennemslagskraften af **InvestEU**, som er EU's flagskibsprogram til fremme af investeringer i kritiske industrier, og fremme de overførselsmuligheder, der allerede er fastsat i lovgivningen, **foreslår Kommissionen at gøre det muligt at overføre midler fra EFRU og samhørighedsfonden til InvestEU's medlemsstatssegmenter** til

¹¹ COM(2025) 90 final.

gennemførelse af et nyt finansielt InvestEU-instrument til opfyldelse af samhørighedspolitikens mål, som indgår i forslaget om ændring af InvestEU-forordningen¹².

Desuden kan projekter, der deltager direkte i et godkendt vigtigt projekt af fælleseuropæisk interesse, opleve forsinkelser, når medlemsstaterne vælger at finansiere dem gennem samhørighedsfondene. Ansøgningsproceduren for EFRU-finansiering, navnlig tilrettelæggelse af og ansøgning i forbindelse med indkaldelser, kommer oven i udvælgelsesproceduren for vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse (som også omfatter offentlige udbud), der tilrettelægges på nationalt plan med henblik på udvælgelse af modtagere af statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 3, litra b), i TEUF. Det foreslås derfor, at medlemsstaterne i overensstemmelse med statsstøttereglerne kan yde støtte fra EFRU og ESF+ til projekter, der deltager direkte i et vigtigt projekt af fælleseuropæisk interesse, som er godkendt af Kommissionen i henhold til artikel 107, stk. 3, litra b), i TEUF og meddelelse C(2021) 8481.

Ud over hvad der bliver muligt gennem lovgivningsmæssige ændringer, **opfordrer Kommissionen indtrængende medlemsstaterne og regionerne** ved omprogrammering i forbindelse med midtvejsrevisionen til følgende:

- **Øget støtte til STEP**, ud over de 6 mia. EUR i samhørighedsmidler, der allerede er omdirigeret til investeringer i Europas strategiske sektorer og teknologier.
- **Mere selektivitet i tildelingen af støtte til virksomheder**. Når finansieringen til SMV'er fordeles for bredt, kan dens virkning udvandes. Mere selektivitet sikrer bedre støtte til moderniseringen og diversificeringen af regionale økonomier ved f.eks. at knytte støtte til SMV'er i lovende industrisektorer til investeringer i FoI, indførelse af digitale teknologier, ved at styrke lokale klynger og lokale dele af EU's værdikæder, der fremmer cirkulære processer, eller ved at gøre bedre brug af innovative offentlige udbud.
- **Fokus på banebrydende, innovative virksomheder** for at muliggøre udbredelse af innovation, avanceret dekarboniseret produktionskapacitet, rene teknologier samt udbredelse af kunstig intelligens for at hjælpe de virksomheder, der bidrager til Europas strategiske sektorer og værdikæder, såsom kunstig intelligens, halvleder- og kvanteteknologi, avancerede materialer, dekarbonisering, bioteknologi, forsvar eller rumteknologier. Dette bør omfatte fuld udnyttelse af mulighederne for budgetoverførsler og støtte kvalitetsmærkerne "Seals of Excellence" og "STEP Seal", der tildeles af Det Europæiske Innovationsråd, som udvælger nystartede virksomheder og SMV'er med stort potentiale på disse områder.
- **Øget støtte til digitale kapaciteter** såsom AI, cloud og gigafabrikker for at gøre det muligt for virksomheder at få adgang til banebrydende serviceinfrastrukturer, der er nødvendige for innovation og konkurrenceevne.
- **Anerkendelse og styrkelse af de store virksomheders rolle** inden for regional udvikling, da de styrer forskning, innovation, viden og teknologioverførsel i retning af andre virksomheder i deres værdikæde.
- **Finansiering til strategiske projekter, der er udvalgt under andre EU-instrumenter**, som ikke har tilstrækkelig finansiering til at støtte dem alle, og som

¹² COM(2025) 82 final.

kan inddrages under samhørighedspolitikken programmer, når de er modne nok til at sikre gennemførelse inden for politikken tidsramme, og når de tjener landets og/eller regionens industristrategi. Det er f.eks. tilfældet med de projekter, der er udvalgt under Innovationsfonden, vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse eller strategiske projekter i henhold til forordningen om kritiske råstoffer, forordningen om kritiske lægemidler og forordningen om nettonulindustri. Medlemsstaterne og regionerne bør bestræbe sig på at forenkle og fremskynde finansieringsprocedurerne i henhold til samhørighedsreglerne for sådanne projekter, der allerede har gennemgået strenge vurderingsprocedurer.

- Støtte til opskaleringen af innovative SMV'er til **små midcapselskaber**.
- Sikring af at investeringer med samhørighedsmidler **øger modstandsdygtigheden over for klimaændringer**, også i overensstemmelse med strategien for en beredskabsunion og begrebet indbygget beredskab og sikkerhed, der bør integreres i alle EU's politikker.

Forsvar og sikkerhed

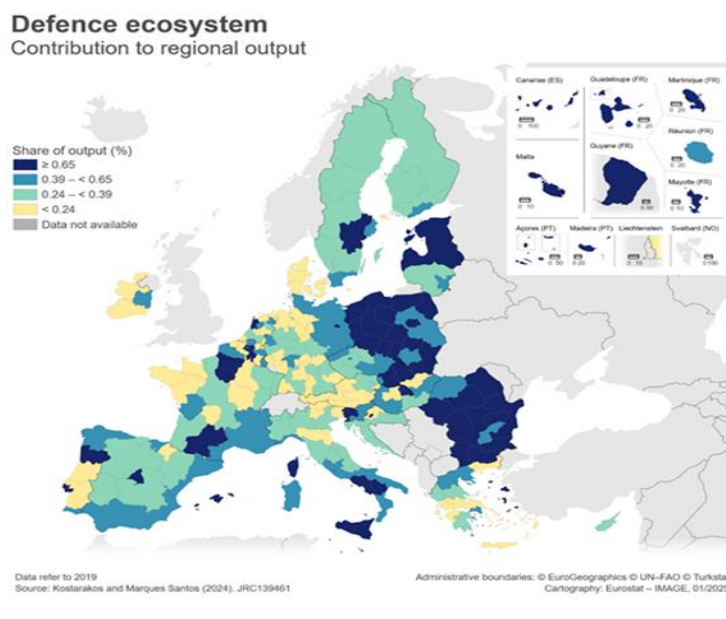
Det nye geopolitiske miljø kræver et stærkt fokus på vores økonomiers modstandsdygtighed, beredskab og vores forsvarskapaciteter samt på at mindske vores afhængighed. Den Europæiske Union skal nu træffe afgørende beslutninger for at øge sin støtte til udviklingen af sine forsvarskapaciteter og konkurrenceevnen i EU's forsvarsindustri. Denne indsats vil sætte Unionen i stand til at håndtere det presserende behov for at støtte Ukraine og samtidig sikre kontinentets sikkerhed på lang sigt.

Kommissionen har foreslået Det Europæiske Råd en øjeblikkelig reaktion – REARM Europe-planen¹³, som kan nå op på mindst 800 mia. EUR i løbet af de næste fire år til forsvarsinvesteringer, herunder de udgifter, der finansieres med 150 mia. EUR fra SAFE. Blandt disse løftestænger kan Unionens budget bidrage yderligere til denne kollektive indsats. I den forbindelse meddelte Kommissionen, at den ville fremsætte forslag om at gøre de eksisterende EU-instrumenter mere fleksible for at bane vejen for større forsvarsinvesteringer.

Samhørighedspolitikken finansierer allerede **sikkerheds- og forsvarsrelaterede investeringer, der bidrager til regional udvikling**. Disse investeringer støtter teknologier og infrastruktur med dobbelt anvendelse for at øge den militære mobilitet samt forsvarsindustrien som sådan gennem finansiering af militærteknologisk innovation, forbedring af produktionskapaciteten og infrastruktur i forsyningskæden samt projekter til afhjælpning af energiforsyningsflaskehalse og projekter vedrørende levering af energiinfrastruktur¹⁴. Forsvarsindustrien skaber ofte forsknings- og udviklingsøkosystemer og industrielle økosystemer, som er til gavn for Europas regioner og samfund. Politikken territoriale fokus er særlig relevant for at fremme regionale synergier og tilpasning til de lokale styrker som reaktion på et meget forskelligartet europæisk forsvarsøkosystem.

¹³ Hvidbog om europæisk forsvarsberedskab 2030 – JOIN(2025) 120 final.

¹⁴ Samhørighedsfondene bidrager også gennem en bred vifte af investeringer til EU's indre sikkerhed og fremmer dermed en omfattende og integreret tilgang til sikkerhed og beredskab.

Nationale, regionale og lokale myndigheder kan **frivilligt anvende midtvejsgennemgangen af samhørighedspolitikken til at afsætte midler inden for deres nuværende programmer** til nye prioriteter, herunder styrkelse af forsvarskapaciteter. I overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner af 6. marts 2025 om at give yderligere muligheder og incitamer til medlemsstater, der ønsker at investere i deres forsvarskapaciteter i overensstemmelse med samhørighedspolitikens mål, **foreslår Kommissionen at opstille to nye specifikke mål** inden for rammerne af den eksisterende støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) og Samhørighedsfonden. Disse specifikke mål hjælper også de østlige grænseregioner.

- Det første nye mål giver medlemsstaterne mulighed for under deres programmer for 2021-2027 under målet om investeringer i beskæftigelse og vækst frivilligt at **omprogrammere beløb til forbedring af produktionskapaciteten i virksomheder i forsvarssektoren uden begrænsninger med hensyn til geografi eller virksomhedens størrelse**, samtidig med at der sikres fuld overholdelse af statsstøttereglerne, som fortsat finder anvendelse. Dette vil styrke Europas samlede forsvars- og beredskabskapacitet i overensstemmelse med samhørighedspolitikens overordnede mål om at mindske de økonomiske, territoriale og sociale forskelle i EU.
- Det andet nye specifikke mål vedrørende forsvar bidrager til **opbygning af modstandsdygtig forsvarsinfrastruktur eller infrastruktur med dobbelt anvendelse for at fremme militær mobilitet i Unionen**.

I lyset af Det Europæiske Råds opfordring til at fremskynde mobiliseringen af finansiering til investeringer i Unionens forsvar **foreslår Kommissionen, at investeringer i denne prioritet, som støttes af en omfordeling, får adgang til en forfinansiering på 30 % i 2026 og en EU-medfinansieringssats på 100 %**.

De rette færdigheder er afgørende for en effektiv forsvarskapacitet. Færdighedsunionen fastsætter foranstaltninger til afhjælpning af kvalifikationskløfter og -mangler i Europa. Især

har pagten for færdigheder etableret et omfattende partnerskab om forsvarøkosystemet¹⁵. Gennem prognoser over færdigheder støtter den kollektiv foregribelse af de kvalifikationskløfter, som Europa vil stå over for, under hensyntagen til industriens behov for færdigheder og prognoserne for demografiske færdigheder for de næste fem til ti år. Den har til formål at opgradere opkvalificerings- og omskolingsprogrammer for at gøre dem mere attraktive ved at engagere og udvikle talenter bedre og forbedre fastholdelsen af kvalificerede personer. I den forbindelse vil ESF+ også lette udviklingen af færdigheder i forsvarsindustrien ved at skabe yderligere fleksibilitet med hensyn til gennemførelsen **med tilføjelse af en tredje ny prioritet til ESF+-forordningen som fremsat i et særskilt lovgivningsforslag**. ESF+ mobiliserer alle de instrumenter, der er til rådighed til støtte herfor, herunder støtte til erhvervsuddannelse og livslang læring.

Desuden vil Kommissionen i et kommende lovgivningsforslag foreslå at ændre STEP-forordningen og relateret lovgivning, der dækker flere EU-programmer, for at tilføje en fjerde STEP-sektor rettet mod forsvar, der kan støttes af eksisterende EU-instrumenter, navnlig Horisont Europa og programmet for et digitalt Europa.

Endelig opfordres medlemsstaterne også til at **gøre brug af den mulighed, der er fastsat i den nuværende retlige ramme, for frivilligt at overføre ressourcer, der er tildelt dem ved delt forvaltning, til direkte forvaltede programmer med forsvars- og sikkerhedsmål**. I den forbindelse vil overførsler til finansieringsrammen for militær mobilitet under Connecting Europe-faciliteten (CEF) sikre koordinerede interventioner langs de militære mobilitetskorridorer, der er fremhævet i hvidbogen om forsvar. CEF-forordningen vil blive ændret for at indføre de samme fordelagtige forfinansierings- og medfinansieringssatser.

Økonomisk overkommelige boliger

Boliger er ikke kun et grundlæggende behov – det er en grundlæggende rettighed. I sine politiske retningslinjer for 2024-2029 understregede kommissionsformand Ursula von der Leyen, at vi er nødt til hurtigst muligt at tackle den boligkrise, som millioner af familier og unge står over for, og at der er en betydelig og voksende investeringskløft for sociale og økonomisk overkommelige boliger. Dette er afgørende for at støtte mennesker, styrke vores samfund og sociale model, samtidig med at vi fremmer Europas konkurrenceevne og beskytter vores demokrati.

Siden finanskrisens afslutning er efterspørgslen efter boliger steget, mens udbuddet af nye og renoverede boliger ikke er vokset i samme tempo. Dette har resulteret i betydelige stigninger i både boligpriser og leje generelt, men mere udtalt i nogle regioner og byer. Samtidig er lønningerne ikke steget lige så meget som boligudgifterne. Denne ujævne udvikling har skabt en voksende kløft mellem tilgængeligheden af økonomisk overkommelige boliger og befolkningens behov¹⁶.

Problemet varierer i sværhedsgrad fra land til land og region til region, men dets indvirkning er udbredt. Høje boligudgifter tvinger mange husholdninger til at afsætte en uforholdsmæssig stor del af deres indkomst til husleje eller realkreditlån, hvilket efterlader mindre til andre fornødenheder såsom mad, sundhedspleje og uddannelse – med risiko for at ende i fattigdom.

¹⁵ https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/aerospace-and-defence_en.

¹⁶ https://unece.org/sites/default/files/2025-02/ECE-HBP-225_Housing%20Affordability_E_web.pdf.

I 2023 brugte en ud af tre husstande, der er truet af fattigdom, 40 % eller mere af husstandens disponible indkomst på boligudgifter. Desuden vil en samordnet indsats for at skabe mere økonomisk overkommelige og bæredygtige boliger også hjælpe mennesker, der står over for en alvorlig situation med energifattigdom. I 2023 var 10,6 % af europæerne ude af stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varme. Samtidig har folk brug for boliger, der er klimarobuste.

Manglen på tilstrækkelige økonomisk overkommelige boliger skaber alvorlige vanskeligheder for et stigende antal husstande, men det har også betydning for konkurrenceevnen. Faktisk begynder europæiske virksomheder i nogle områder at have problemer med at tiltrække arbejdstagere, fordi bolig- og leveomkostningerne i disse områder er uforholdsmæssigt høje i forhold til indkomsten.

Høje priser sætter også offentlige tjenester i visse byer under pres på grund af vanskeligheder med at tiltrække centrale offentligt ansatte (lærere, sygeplejersker, politi osv.). Mangel på økonomisk overkommelige boliger kan have bredere sociale virkninger, såsom at stå i vejen for, at unge par kan slå sig ned og stifte familie, eller at potentielle studerende, der mangler økonomisk overkommelige studieboliger, vælger alternative karriereveje. For at støtte medlemsstaterne i håndteringen af disse spørgsmål blev der i de politiske retningslinjer foreslået en koordineret tilgang, der skal fastlægges i en "**europæisk plan for økonomisk overkommelige boliger**". Europa-Parlamentet nedsatte i januar 2025 Det Særlige Udvalg om Boligkrisen i Den Europæiske Union, hvis formål er at undersøge de grundlæggende årsager til boligkrisen og fremsætte politiske henstillinger om mulige løsninger, der skal udvikles på EU-plan. Disse henstillinger vil blive taget i betragtning, når den europæiske plan for økonomisk overkommelige boliger fremlægges.

Som led i dette overordnede initiativ forpligtede Kommissionen sig til **at gøre det muligt for medlemsstaterne at fordoble de planlagte investeringer under samhørighedspolitikken i økonomisk overkommelige boliger**. Samhørighedspolitikken bidrager allerede til at forbedre EU's boligsektor med 7,5 mia. EUR, som er blevet tildelt i programmeringsperioden 2021-2027, navnlig til energi- og ressourceeffektive bygninger og socialt boligbyggeri, og mere end halvdelen af tildelingen er allerede blevet sluset ud til projekter. I betragtning af behovets omfang og hastende karakter og den høje udnyttelse af støtte fra medlemsstaternes side indtil videre **skal indsatsen for at fordoble samhørighedspolitikken støtte til økonomisk overkommelige boliger starte med midtvejsgennemgangen**.

Derfor **foreslår Kommissionen lovgivningsmæssige ændringer for at afhjælpe den voksende investeringskløft ved at udvide medlemsstaternes muligheder for at omprogrammere inden for rammerne af deres programmer for 2021-2027 mod investeringer, der fremmer adgangen til økonomisk overkommelige boliger**. Investeringer under nyt europæisk Bauhaus bør gøre fuld brug af disse nye muligheder.

De tilsvarende yderligere specifikke målsætninger vedrørende økonomisk overkommelige boliger vil blive medtaget under tre politiske målsætninger, hvilket giver medlemsstaterne og regionerne fleksibilitet afhængigt af deres programmeringsstrukturer og fokus for boligindsatsen.

For at sikre et passende incitament for medlemsstaterne til at øge finansieringen til økonomisk overkommelige boliger inden for rammerne af de disponible tildelinger fra samhørighedsfondene **foreslår Kommissionen, at investeringer, der omfordeles til dette**

prioriterede område, får adgang til en forfinansiering på 30 % i 2026 og en øget EU-medfinansieringssats på 100 %.

Kommissionens tjenestegrene har også sammen med Den Europæiske Investeringsbank (EIB) udarbejdet en model for et finansielt instrument til at kombinere midler fra samhørighedspolitikken med midler fra EIB og andre internationale finansielle institutioner, nationale erhvervsfremmende banker og forretningsbanker for at støtte investeringer i økonomisk overkommelige boliger. Denne model kan i væsentlig grad øge indvirkningen af samhørighedspolitikken midler på udbuddet af økonomisk overkommelige boliger ved at mobilisere privat finansiering og finansiering på lempelige vilkår, hvilket giver de nationale og regionale myndigheder et yderligere incitament til at bidrage til målet om at fordoble samhørighedspolitikken bidrag til økonomisk overkommelige boliger i programmeringsperioden 2021-2027.

Sammenfattende **opfordrer Kommissionen indtrængende medlemsstaterne og regionerne** til ved omprogrammering i forbindelse med midtvejsrevisionen at:

- **fordoble de midler, der afsættes i programmerne til økonomisk overkommelige boliger** i cyklussen 2021-2027
- **mobilisere en sådan finansiering gennem finansielle instrumenter, herunder gennem den kommende paneuropæiske investeringsplatform for økonomisk overkommelige og bæredygtige boliger**
- **fremskynde og strømline udstedelse af tilladelser og planlægningsregler** på lokalt plan og i byerne for at fremskynde leveringen og sikre, at investeringer hurtigt kan give resultater, som derefter fører til langsigtede bæredygtige fordele, f.eks. for lavindkomstlejere og førstegangskøbere eller studerende
- **støtte boligprojekter i overensstemmelse med nyt europæisk Bauhaus-initiativet.**

Vandresiliens

Vand er en afgørende ressource for vores fødevarer-, energi- og økonomisystemers sikkerhed, men både på EU-plan og globalt plan er vandressourcerne udsat for et stigende pres som følge af forurening, tab af biodiversitet og klimaændringer, som allerede belaster vandressourcerne.

Beskyttelse og genopretning af vand- og marine økosystemer er afgørende for at sikre vandkvaliteten og vandmængden. Sunde vandøkosystemer, grøn, blå og grå vandinfrastruktur og vandforvaltningssystemer er kritiske infrastrukturer og også afgørende for vores konkurrenceevne, livskvalitet, sikkerhed og forsvarskapacitet på samme måde som energinfrastruktur. Vores vandsystemer er i risiko for hyppigere og mere alvorlige oversvømmelser og tørker samt ondsindede angreb, herunder cyberangreb. Mangel på effektiv vandinfrastruktur og utilstrækkelig vandresiliens kan underminere EU's fødevarer sikkerhed og fødevarerproduktion. EU skal beskytte disse økosystemer og infrastrukturer ved at øge investeringerne og i forbindelse med vandforsyning og -infrastruktur have fokus på at sikre adgang til og forsyning af vand til vores borgere og samfund under alle omstændigheder.

EU har etableret en stærk retlig ramme for bæredygtig og sikker forvaltning af vand, men yderligere fremskridt med gennemførelsen er afgørende, og der er et presserende behov for

en mere beslutsom indsats. Vandresiliens kræver et skift fra reaktiv krisestyring til proaktiv, risikobaseret forvaltning og øget beredskab.

I perioden 2021-2027 investeres der næsten 13 mia. EUR i vandforsyning og forbedret opsamling og rensning af spildevand inden for samhørighedspolitikken programmer. Men der er behov for en yderligere indsats fra den offentlige og private sektor for at sikre tilstrækkelige fremskridt.

For at understrege betydningen af og fokus for investeringer i vandresiliens foreslår **Kommissionen at medtage en specifik målsætning vedrørende fremme af sikker adgang til vand, bæredygtig vandforvaltning og vandresiliens.**

For at sikre et passende incitament for medlemsstaterne til at øge finansieringen til vandresiliens inden for rammerne af de disponible tildelinger fra samhørighedsfondene **foreslår Kommissionen, at forfinansieringen til sådanne investeringer under denne prioritet, som støttes af en omfordeling, forhøjes til 30 % i 2026, og at disse investeringer får en øget EU-medfinansieringssats på 100 %.**

Endvidere **opfordrer Kommissionen indtrængende medlemsstaterne og regionerne** til ved omprogrammering i forbindelse med midtvejsrevisionen at:

- **opbygge et vandresilient samfund** gennem øget genopretning af vandområder, anvendelse af naturbaserede løsninger til at mindske risikoen for oversvømmelser og øge økosystemernes kapacitet til at lagre vand, forbedret kontrol med vandindvinding og øget vandeffektivitet, øget digitalisering af vandinfrastruktur og genbrug af vand, afbødning af virkningerne af tørke og ørkendannelse samt af (cyber-)sikkerhedsrisici og forureningsreduktion, herunder opnåelse af overensstemmelse med EU's vandlovgivning, navnlig direktivet om rensning af byspildevand.

Energiomstilling

Et andet område, hvor investeringer under samhørighedspolitikken bidrager til EU's prioriteter, er klimainsatsen og klimaomstillingen, hvor der gennem politikken investeres mere end 110 mia. EUR.

Kommissionen fremlagde i konkurrenceevnekompasset, aftalen om ren industri og handlingsplanen for energi til overkommelige priser en konkret vej for Europa til at genvinde sin konkurrenceevne og sikre bæredygtig velstand med dekarbonisering og cirkularitet som drivkræfter for vækst.

Samhørighedsfondene kan allerede støtte investeringer i klimamål, men indsatsen bør fremskyndes yderligere for at sikre, at dekarbonisering er en drivkraft for vækst for de europæiske industrier og europæernes velstand. I lyset af de betydelige investeringsbehov i forbindelse med omstillingen til ren energi er medlemsstaterne nødt til fortsat at investere i omstillingen i overensstemmelse med de eksisterende klimaudgiftsmål.

Der ydes betydelig støtte til projekter inden for investeringer i energieffektivitet, vedvarende energi, bytransportinfrastruktur og jernbane, som vil bidrage direkte til at reducere emissionerne i EU. Samhørighedspolitikken investerer f.eks. 24 mia. EUR i energieffektivitet, herunder en betydelig andel i boligsektoren.

Investeringer i rene, økonomisk overkommelige energikilder og investeringer i en mere effektiv anvendelse af energi er afgørende for omstillingen til en dekarboniseret økonomi og for Europas evne til at konkurrere globalt, da energiprisen har stor betydning for industriens omkostninger. I programmerne for 2021-2027 er der allerede planer om investeringer for mere end 15 mia. EUR.

I denne forbindelse og for at fremskynde dekarboniseringen af industrien, som er nødvendig for at nå EU's klimamål, **foreslår Kommissionen at udvide anvendelsesområdet for støtte fra EFRU til at omfatte dekarboniseringsprojekter**. Dette er især vigtigt for **projekter, der er udvalgt under Innovationsfonden, som er oprettet under emissionshandelssystemet (ETS)**, og som har fået tildelt et "Sovereignty Seal".

For at fremhæve betydningen af og fokus på investeringer i forbedring af energisikkerheden og fremskyndelse af energiomstillingen samt fremme af ren mobilitet **foreslår Kommissionen at medtage en specifik målsætning vedrørende fremme af samkøringslinjer og tilhørende transmissionsinfrastruktur og etablering af opladningsinfrastruktur** ved hjælp af midler fra EFRU og Samhørighedsfonden.

Kommissionen foreslår, at forfinansieringen til sådanne investeringer under denne prioritet, som støttes af en omfordeling, forhøjes til 30 % i 2026, og at disse investeringer får en øget EU-medfinansieringssats på 100 %.

Med denne øgede investeringsindsats vil energiintensive sektorer kunne få adgang til mere stabile og forskelligartede energikilder på et mindre fragmenteret indre energimarked, hvilket styrker deres bæredygtighed og konkurrenceevne. Desuden vil en udvidelse af EFRU's støtte til dekarboniseringsprojekter gøre det muligt for energiintensive industrier at prioritere innovation med stor virkning, der er i overensstemmelse med EU's klimamål. Med hensyn til opladningsinfrastruktur vil støtten supplere infrastrukturfaciliteten for alternative brændstoffer, der er oprettet under Connecting Europe-faciliteten.

Kommissionen opfordrer indtrængende medlemsstaterne og regionerne til ved omprogrammering i forbindelse med midtvejsrevisionen at:

- **øge støtten til ren teknologi og omstillingen til ren energi for at fremskynde udrulningen af ren energi og produktion.** Et centralt element i dette er moderniseringen af elnet, samkøringslinjer og energilagringsfaciliteter for at sikre en ægte energiunion samt udbredelsen af ladestandere til elbiler, hvilket er en vigtig prioritet i overensstemmelse med EU-industrihandlingsplanen for bilindustrien. Under samhørighedspolitikken afsættes næsten 9 mia. EUR til ren teknologi i programmerne for 2021-2027, og mere end en tredjedel af dette beløb er allerede blevet afsat til projekter
- **støtte dekarbonisering af produktionsprocesser og -produkter, især for regioner med energiintensive industrier,** ved at støtte den industrielle omstilling gennem de forskellige samhørighedsinstrumenter, herunder Fonden for Retfærdig Omstilling. Dette gælder især sektorer, der er omfattet af EU ETS, men også sektorer som bilindustrien, der gennemgår betydelige industrielle forandringer
- **styrke investeringerne i klimarelateret katastrofeberedskab,** tilpasning og afbødning, der også bygger på RESTORE-forslaget og princippet om "build back better"

- **bidrage til aftalen om ren industri**, f.eks. ved at fremme udviklingen af lead markets i EU, ved at omdirigere ressourcer i retning af risikobegrænsning og fremskyndelse af udbredelsen af brintproduktion i EU samt **til handlingsplanen for økonomisk overkommelig energi**, ved at yde støtte til færdiggørelse af energifællesskaber, modernisering af EU's elnet og samkøringslinjer, støtte udviklingen af byggeri uden for produktionsstedet eller energieffektivitetsforanstaltninger i boliger, virksomheder og offentlig infrastruktur, da en reduktion af energiefterspørgslen er en vigtig bidragyder til økonomisk overkommelige boliger og industriens konkurrenceevne
- **styrke støtten til kollektive og borgerdrevne energitiltag**, f.eks. oprettelse af energifællesskaber, ved at øge den administrative kapacitet til at yde teknisk og finansiell rådgivning.

De østlige grænseregioner

EU's østlige grænseregioner, som grænser op til **Rusland, Belarus og Ukraine**, står over for den dobbelte udfordring med at øge sikkerheden og samtidig puste nyt liv i deres økonomier, der er blevet negativt påvirket som en direkte eller indirekte konsekvens af Ruslands angrebskrig mod Ukraine.

Med midtvejsgennemgangen kan samhørighedspolitikken ressourcer i de pågældende programmer omfordeles for at øge investeringerne i forsvar og konkurrenceevnen i den bredere økonomi med henblik på at sætte skub i deres genopretning.

For at styrke incitamenterne til at fremrykke investeringer i disse regioner foreslår **Kommissionen, at de programmer, der dækker regionerne ved EU's østlige grænser, får adgang til:**

- en finansieringssats på 100 %
- en yderligere forfinansiering på 9,5 % af den samlede programtildeling i 2026
- en forfinansieringssats på 30 % i 2026 for de beløb, der omfordeles til de nye prioriteter i midtvejsevalueringen (STEP, forsvar, boliger, vandresiliens og energiomstilling).

Disse incitamenter gælder kun, hvis omfordelingen til disse nye prioriteter når op på mindst 15 % af den samlede programtildeling. Dette gælder ikke for nationale programmer i medlemsstater, der har både nationale og regionale programmer.

Fremme velstand og retten til at forblive i alle områder med skræddersyede politikker for hvert sted

Det ændrede socioøkonomiske og geopolitiske miljø har meget asymmetriske virkninger for medlemsstaterne og regionerne, afhængigt af deres økonomiske specialisering, geografiske situation og demografiske struktur.

Mange regioner i Europa står over for udfordringer i forbindelse med **stagnerende eller faldende vækst** og velstand, hvilket påvirker kvaliteten af de lokale tjenester og muligheder for borgerne. Kommissionen og medlemsstaterne bør sammen bestræbe sig på, at alle borgere får en effektiv **ret til at forblive** på det sted, de betragter som deres hjem, ved at sikre, at der er adgang til gode job og grundlæggende offentlige tjenester såsom uddannelse og sundhed. Dette er særlig vigtigt i **ikkebymæssige områder** (landdistrikter, indre og fjerntliggende

områder) og i de områder, der er identificeret som områder, der falder i en talentudviklingsfælde¹⁷. I den forbindelse vil en stærkere komplementaritet mellem samhørighedspolitikens programmer og Leader-initiativet under den fælles landbrugspolitik samt foranstaltninger til fremme af bæredygtig turisme hjælpe lokalsamfundene med at finde lokale løsninger, hvilket også fremhæves i den nylige vision for landbrug og fødevarer. Foranstaltningerne vil gøre det lettere for sektorer ud over landbrug og fiskeri at fremme andre forretningsmuligheder og økonomiske muligheder, samtidig med at migrationsstrømmene også styres for at modvirke affolkning.

Byområder har deres egne udfordringer at kæmpe med i form af økonomisk overkommelige boliger, integration i samfundet, trængsel og forurening. Ud af den samlede samhørighedspolitik investeres 24 mia. EUR i **byudvikling**, og byerne står i spidsen for dekarboniseringsindsatsen. Byernes rolle og forbindelserne mellem by og land bør udnyttes bedre for at fremme en afbalanceret regional udvikling, og **Kommissionen vil fremlægge en ambitiøs dagsorden for byer** senere i år.

I anerkendelse af byernes vigtige rolle i opfyldelsen af EU's mål, håndtering af lokale udfordringer og styrkelse af forbindelserne mellem by og land for at fremme en afbalanceret regional udvikling foreslår **Kommissionen at styrke det europæiske initiativ for byområder ved at indføre muligheden for at overføre midler fra EFRU til det europæiske initiativ for byområder**. Disse beløb vil støtte foranstaltninger til fordel for de medlemsstater, der iværksætter overførslen. **Kommissionen foreslår også at indføre et kvalitetsmærke for det europæiske initiativ for byområder**, hvilket vil give mulighed for støtte under samhørighedspolitikens programmer til EU-projekter, der er blevet udvalgt, men som ikke kunne modtage finansiering på grund af utilstrækkelige ressourcer. Medlemsstaterne vil også have mulighed for at **overføre EFRU-midler fra deres programmer** under målet om investeringer i beskæftigelse og vækst **til instrumentet til interregionale innovationsinvesteringer** og dermed opnå større fleksibilitet i anvendelsen af ressourcerne.

Øer og regionerne i den yderste periferi står over for særlige udfordringer i forbindelse med de højere omkostninger til råstoffer og energi, navnlig efter krigen i Ukraine, ud over de iboende begrænsninger som følge af deres fysiske afkobling og afsides beliggenhed fra fastlandet, der påvirker arbejdsmarkedet, transport og mobilitet, adgang til råstoffer samt energiforsyningen. Denne geografiske afkobling gør det også betydeligt vanskeligere for sådanne områder at omstille sig til en klimaneutral økonomi. Desuden skjuler den sæsonbetonede beskæftigelse, som turismen skaber, ofte manglen på attraktive beskæftigelsesmuligheder for lokalbefolkningen. Endelig har en række øer og regioner i den yderste periferi været udsat for ekstreme naturkatastrofer, der kræver betydelige investeringer, ikke kun i genopretning efter katastrofer, men også i klimatilpasning og modstandsdygtighed. For at støtte øer og regioner i den yderste periferi i at løse disse mangesidede problemer vil Kommissionen iværksætte en høring om udviklingen af en strategi for øer og om en ajourført strategi for regionerne i den yderste periferi.

Kommissionen opfordrer derfor indtrængende medlemsstaterne og regionerne til ved omprogrammering i henhold til midtvejsrevisionen at:

¹⁷ Som anført i meddelelsen om udnyttelse af talent i Europas regioner, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX%3A52023DC0032&qid=1744284692449>.

- **styrke byernes rolle i opfyldelsen af mange af EU's mål**, f.eks. ved at overføre midler, der styrker det europæiske initiativ for byområder eller ved at øge de ressourcer, der afsættes til byer. Sideløbende hermed vil Kommissionen søge at tilskynde til en bred debat inden for rammerne af dagsordenen for byerne om, hvordan byer kan bidrage til EU's prioriteter
- **konkretisere deres tilsagn om at bidrage til nyt europæisk Bauhaus**, som kun delvist er opnået indtil nu. Alle medlemsstater forpligtede sig til at bidrage til gennemførelsen af nyt europæisk Bauhaus med deres programmer for 2021-2027, og 18 medlemsstater indarbejdede nyt europæisk Bauhaus-princippet i udvælgelseskriterierne og indkaldelserne af projekter. Værdierne for nyt europæisk Bauhaus ledsager naturligvis støtte til økonomisk overkommelige boliger og bæredygtig byudvikling, herunder sanering af bymidten, renovering af kulturarven og forbedring af grøn infrastruktur.

3. Stærkere forvaltninger med enklere, mere fleksible og mere effektive regler

For at sikre at samhørighedspolitikken støtter opfyldelsen af sine mål, skal den udnytte både den offentlige forvaltnings og den private sektors kapacitet til at gennemføre de politikker og investeringer, som fondene under samhørighedspolitikken kan mobilisere. Dette kræver foranstaltninger til styrkelse af den administrative kapacitet hos de aktører, der er involveret i gennemførelsen af politikker, i bredere forstand og ikke kun i forbindelse med gennemførelsen af samhørighedspolitikken. Samtidig kan en reduktion af den administrative byrde gennem forenkling fremskynde og lette anvendelsen af samhørighedsmidler.

Reformer og administrativ kapacitet

Erfaringen viser, at de offentlige forvaltningers kapacitet til at forvalte EU-midler er en forudsætning for en effektiv og virkningsfuld anvendelse af disse ressourcer. Der er allerede gjort meget, hvad angår teknisk bistand fra både samhørighedsprogrammerne, genopretnings- og resiliensfaciliteten og andre initiativer fra Kommissionen eller særlige programmer til styrkelse og modernisering af de forvaltninger, der administrerer midlerne.

Køreplaner med særlige handlingsplaner til forbedring af den administrative kapacitet i hele det samhørighedspolitiske økosystem er nu ved at blive gennemført eller færdiggjort i 15 medlemsstater og navnlig af de forvaltninger, der har oplevet udfordringer i forbindelse med deres kapacitet til at anvende EU-midler over tid. Køreplanerne for opbygning af administrativ kapacitet er strategiske dokumenter, der omfatter en analyse af behov og udfordringer, foranstaltninger til håndtering heraf og ansvarlige aktører med henblik på at opnå en mere strategisk tilgang til anvendelsen af ressourcer til teknisk bistand og kapacitetsopbygning. Midtvejsevalueringen er en lejlighed til at undersøge fremskridtene med gennemførelsen af disse strategier, til at give et klart tilsagn om at fremskynde dem og til at iværksætte passende ledsageforanstaltninger gennem teknisk bistand, herunder gennem instrumentet for teknisk støtte.

For at hjælpe de offentlige forvaltninger med at forbedre deres kapacitet og effektivitet **præciseres det i Kommissionens forslag, at omkostninger i forbindelse med forberedende foranstaltninger til reformer vil være støtteberettigede, herunder til selvstændige reformer** (dvs. som ikke ledsages af investeringer).

Fremskyndelse af investeringer gennem forenkling og fleksibilitet

Samtidig er Kommissionen klar over, at der er behov for en yderligere indsats for at forenkle den lovgivningsmæssige arkitektur, hvis der skal ydes mere fleksibel og mere fokuseret støtte.

Forenkling og lettelse af den administrative byrde for støttemodtagerne, og vigtigst af alt for økonomiske aktører som SMV'er, er centrale prioriteter for Kommissionen. Som forudset i konkurrenceevnekompasset vil Kommissionen iværksætte en hidtil uset forenklingsindsats, herunder inden for rammerne af samhørighedspolitikken.

Sammen med denne meddelelse **fremlægger Kommissionen** via lovgivningsforslaget **en række forenklings- og fleksibilitetsforanstaltninger** på følgende områder:

- **Sikring af at omfordelingen af ressourcer til EU's prioriteter kan ske gnidningsløst** ved at lempe de nuværende regler, der kræver, at en betydelig del af tildelingene skal knyttes til specifikke fokusområder. Kommissionen foreslår at indføre **mere fleksibilitet i kravene om tematisk koncentration med hensyn til tildelingene til de nye prioriteter**¹⁸ og for så vidt angår beregningen af klimabidragene på tværs af EFRU og Samhørighedsfonden (under overholdelse af de overordnede krav).
- For at sikre, at rammerne for at gennemføre de nyligt indførte investeringer og for at anmode om og godtgøre betalinger er egnede til formålet og ikke virker som en hindring for en bedre målretning og modernisering af politikken, **foreslår Kommissionen** at tilvejebringe **en engangsforfinansiering på 5 % til alle programmer, der omfordeler mindst 15 % af deres programbevillinger inden for rammerne af midtvejsgennemgangen til investeringer i forbindelse med STEP, forsvar, økonomisk overkommelige boliger, vandresiliens og energiomstilling, samt at forlænge slutdatoen for støtteberettigelse under samhørighedspolitikken for disse programmer med et år**¹⁹.
- For at lette gennemførelsen af **Fonden for Retfærdig Omstilling fjernes restriktioner vedrørende ændring af dens programmer og deres funktion:**
 - **Mekanismen for kvalitetsmærket "Seal of Excellence"** vil blive anvendt på FRO, hvilket giver mulighed for en **forenklet udvælgelsesprocedure** for projekter, der er udvalgt under andre EU-instrumenter, og som ikke har tilstrækkelig finansiering.
 - Kommissionen **udnytter de muligheder, der ligger for projekter, der støttes under Innovationsfonden**, og giver mulighed for investeringer i forbindelse med produktion, forarbejdning, transport, distribution, lagring eller forbrænding af fossile brændstoffer, **forudsat at disse projekter blev tildelt "Sovereignty Seal"** under Innovationsfonden.

¹⁸ I lyset af de betydelige investeringsbehov for at nå dekarboniserings- og konkurrenceevnemålene er medlemsstaterne nødt til fortsat at investere i projekter, der bidrager direkte til klima- og energiomstillingen i overensstemmelse med kravene i artikel 6 i forordning (EU) 2021/1060, som fortsat vil finde anvendelse for at opretholde niveauet for klimarelaterede investeringer.

¹⁹ For de østlige grænseregioner gælder de incitamenter, der er anført i det specifikke afsnit i denne meddelelse, fortsat, og de er ikke kumulative med dem, der er anført i dette afsnit.

- **Ændring af indikatormål** i planerne for retfærdig omstilling vil være muligt i hele gennemførelsesperioden, samtidig med at forpligtelsen til klimaneutralitet og udfasning af fossile brændstoffer opretholdes.

Ud over ovennævnte lovgivningsmæssige forenklingsforanstaltninger **opfordrer Kommissionen indtrængende medlemsstaterne og regionerne** til ved omprogrammering i forbindelse med midtvejsrevisionen at:

- **lette anvendelsen af resultatbaserede mekanismer**, f.eks. reglerne om forenkede omkostningsmuligheder og finansiering, der ikke er knyttet til omkostninger
- **senest i juni 2025 udpege de projekter under genopretnings- og resiliensfaciliteten, der risikerer ikke at være afsluttet senest i august 2026, og som kan komme i betragtning til finansiering fra EFRU/Samhørighedsfonden.** De mulige ændringer af programmerne under EFRU/Samhørighedsfonden/FRO i forbindelse med midtvejsrevisionen, som skal forelægges, så snart det lovgivningsforslag, der ledsager denne meddelelse, er vedtaget af medlovgiverne, kan derfor tage hensyn til disse projekter. For projekter, der skal finansieres af EFRU/Samhørighedsfonden/FRO, skal medlemsstaterne anmode om en tilhørende ændring af deres genopretnings- og resiliensplaner og medtage bestemmelser, der sikrer, at sådanne projekter ikke er genstand for dobbeltfinansiering.

Ved gennemførelsen af de nye muligheder, der foreslås i afsnit 2 i denne meddelelse til fordel for virksomheder, skal medlemsstaterne sikre overholdelse af gældende EU-statsstøtteregler og sikre, at finansieringen er nødvendig for at imødekomme identificerede behov og begrænset til det nødvendige minimum. I den forbindelse har Kommissionen iværksat en offentlig høring om anvendelsesområdet for rammebestemmelserne for statsstøtte til aftalen om ren industri, som vil udvide mulighederne for at støtte SMV'er samt virksomheder i støtteberettigede områder, og som også vil tillade støtte til store virksomheder i ikke-støtteberettigede områder på visse betingelser.

4. Konklusioner

I den næste FFR er status quo ikke en mulighed. I det næste langsigtede budget skal der tages fat på de eksisterende vanskeligheder og svagheder og den eksisterende manglende fleksibilitet, og effekten af hver eneste udbetalte euro skal maksimeres, samtidig med at fokus fastholdes på de europæiske prioriteter og mål, hvor der er størst behov for en indsats på EU-plan.

Denne FFR vil dog først begynde at levere resultater i 2028. Unionen kan ikke vente. Den skal handle nu og få mest muligt ud af den nuværende finansieringscyklus. Da samhørighedspolitikken er Unionens vigtigste investeringsmekanisme, er det derfor **afgørende at udnytte midtvejsgennemgangen mulighed for at modernisere politikken**, således at der bliver taget fat på både de eksisterende og de nye prioriteter, samt at fremskynde gennemførelsen heraf for at få en større virkning så hurtigt som muligt.

I denne meddelelse opfordres medlemsstaterne til at tilpasse deres eksisterende programmer for at maksimere samhørighedspolitikens investeringers bidrag til Unionens politiske prioriteter.

Størstedelen af de investeringer, der støttes af samhørighedspolitikken, er fortsat i overensstemmelse med EU's nye prioriteter, uanset om det drejer sig om behovet for at lukke innovationskløften og styrke konkurrenceevnen, øge støtten til dekarbonisering og en cirkulær økonomi eller finansiere centrale infrastrukturer og nettonulteknologier. Men der kan gøres mere, som det forklares i denne meddelelse.

Inden for konkurrenceevne og innovation, den digitale og grønne omstilling, sikkerhed og strategisk autonomi, herunder forsvar, eller i forbindelse med tilvejebringelse af bedre skræddersyede politikker, herunder væsentlige offentlige tjenester til mere fjerntliggende steder, kan politikken være mere selektiv, mere målrettet og have større europæisk merværdi.

Det er også **afgørende yderligere at styrke samhørighedsprincipperne for at opnå større virkning og større effektivitet gennem enkle og fleksible regler, der følger en stedbaseret tilgang og skræddersyede politikker.** I denne forbindelse er det afgørende at gennemføre **partnerskabsprincippet** med nationale, regionale og lokale myndigheder, hvor regioner og byer spiller en vigtig rolle.

Meddelelsen ledsages af et lovgivningsforslag, hvilket vil gøre det muligt at modernisere samhørighedspolitikken allerede nu for de nuværende programmer. For at sikre størst mulig indvirkning på samhørighedspolitikens effektivitet og relevans i lyset af den aktuelle geopolitiske situation er det nødvendigt, at lovgivningsforslagene vedtages så hurtigt som muligt af medlovgiverne.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne, regionerne, forvaltningsmyndighederne samt Europa-Parlamentet og Regionsudvalget til at gå konstruktivt ind i denne drøftelse og medlemsstaterne og Europa-Parlamentet til at fremskynde lovgivningsarbejdet for at sikre, at princippet om samhørighed og samhørighedspolitikken fortsat står i centrum for det europæiske projekt.

Kommissionen vil til sommer overveje at fremsætte forslag om **retningslinjer for mulighederne for at forenkle rapporteringen til Kommissionen og for fortolkningen af eksisterende bestemmelser** for at mindske usikkerheden, som kan afskrække investeringer, der støttes af samhørighedsfondene.

Medlemsstaterne og regionerne opfordres indtrængende til at indsende deres ændringer til programmerne senest to måneder efter ikrafttrædelsen af den reviderede lovgivning. Kommissionen er rede til at støtte de nationale og regionale myndigheder i deres udarbejdelse af ændringer til programmet. Kommissionen vil vurdere de foreslåede ændringer og arbejde tæt sammen med myndighederne for at sikre, at de reviderede programmer vedtages senest to måneder efter de nationale eller regionale myndigheders forelæggelse af ændringerne. **Målet er at gennemføre omprogrammeringsprocessen som led i midtvejsgennemgangen så hurtigt som muligt og inden udgangen af 2025, således at medlemsstaterne, regionerne og de lokale myndigheder kan begynde at gennemføre de justerede programmer fra 2026 og i løbet af anden halvdel af den nuværende FFR-cyklus²⁰.**

²⁰ Forvaltningsmyndigheden kan anmode om hele den yderligere forfinansiering, der følger af anvendelsen af den nye lovgivning, så snart Kommissionen har vedtaget et ændret program for omfordeling af beløb til nye prioriteter. Det forfinansieringsbeløb, der anmodes om i 2025, vil blive modregnet i N+3-målene for 2025.

Dertil kommer, at **Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at indføre en fælles overvågning af centrale investeringer** støttet af samhørighedsfondene på tværs af de nationale og regionale niveauer og i tæt samarbejde med Kommissionen. Dette vil fokusere på vigtige fokusområder for bedre at styre og fremskynde gennemførelsen og sikre, at de gennemføres rettidigt. Dette bør fortsat være enkelt og vil blive ledsaget af en forenkling af medlemsstaternes dataoverførsel og rapportering til Kommissionen gennem en bredere sammenkobling af de nationale og EU's finansielle rapporteringssystemer.

Kommissionen vil også senest i juli 2025 indkalde til en **dialog om gennemførelse**²¹ med interessenter, der specifikt beskæftiger sig med samhørighedspolitikken. Denne dialog, som er et nyt redskab, vil bidrage til at evaluere fremskridtene med gennemførelsen af samhørighedspolitikken ved at gøre status over resultaterne, finde frem til bedste praksis og afdække hindringer i eksisterende regler og deres gennemførelse. Dialogen vil desuden søge specifikke anbefalinger med henblik på at forbedre og forenkle gennemførelsesprocesserne og sikre en stærkere tilpasning til EU's mål.

Som skitseret i "Vejen til den næste flerårige finansielle ramme"²² kræver udformningen af det næste langsigtede EU-budget en fælles analyse af de underliggende udfordringer og et tæt samarbejde med henblik på udarbejdelsen af Kommissionens forslag. Et stærkt og effektivt EU-budget er af fælles interesse. Forslaget til den næste finansielle ramme vil derfor bygge på en bred høring med input på politisk, institutionelt og interessentniveau sammen med aktiv inddragelse af borgerne og overvejelser om det fremtidige medlemskab af EU.

En fortsat og struktureret dialog med medlemsstaternes repræsentanter på forskellige niveauer i hele Europa vil være afgørende for, "hvad" der skal finansieres, og "hvordan" vi skal finansiere vores fælles fremtid. På denne baggrund vil Kommissionen deltage på forskellige niveauer i en inklusiv proces som led i forberedelserne til den næste flerårige finansielle ramme.

Den næste flerårige finansielle ramme skal skabe grundlaget for en stærkere og fremtidsorienteret Union.

²¹ Defineret i meddelelsen Et enklere og hurtigere Europa: Meddelelse om gennemførelse og forenkling – COM(2025) 47 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex:52025DC0047>.

²² Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Vejen til den næste flerårige finansielle ramme – COM(2025) 46 final, 11.2.2025.